

Novo knjige.

Knjižnicam in ljubiteljem knjig. Uredništvo »Slovenskega Gospodarja« ima na razpolago seznam knjig, ki so danes redkost in jih je dobiti po ceni. Interesentom je seznam na razpolago v uredništvu.

»**Šumi, šumi, Drava...**« — črtice iz zgodovine Maribora, mariborske okolice in Pohorja. Ta snopič je svojčas izšel kot 13. zvezek Cirilove knjižnice, pa je bil kmalu razprodan. Sedanji snopič ima nekaj novih črtic s Pohorja. Knjiga stane samo 5 Din (s poštnino 6 Din). Pri naročilu pošljite znamke! Naroča se pri Tiskarni Sv. Cirila v Mariboru.

Janez Jalen: Bratje: Drama v štirih dejanjih. Cena: broširan izvod (za učenje vlog) 20 Din, v platno vezan 28 Din. — Za »Domom« in »Sretno« je napisal Jalen dramo »Bratje«. Problem, ki ga tu rešuje, je spet problem Trate: rešimo dom, rešimo grudo. — Narodno gledališče v Ljubljani jo pripravlja za vprizoritvev. Prepričani smo, da pojde tudi preko vseh ljudskih odrov po Sloveniji.

All že imate lepi nabožni družinski list

„Glasnik presv. Srca Jezusovega“

ki je glasilo čiščenja Srca Jezusovega, Srca Jezusovemu posvečenih družin, Apostolstva molitve, Apostolstva mož in fantov, duhovnih vaj in jugoslovanskih misijonov D. J. v Bengaliji. Daje dragocena navodila za duhovno življenje. V vsaki številki prinaša mnogo dragocenih slik. Januarski številki je priložen priročen stenski **koledar** v dveh barvah ter umetniška **slika sv. očeta**, ki bi krasila vsako katoliško hišo!

Naročila sprejema: Uprava »Glasnika«, Ljubljana, Zrinjskega cesta 9. Celoletna naročnina samo 15 Din (7 lir, 3 šilinge, pol dolarja).

Nabiralci in nabiralke novih naročnikov dobe **lepe nagrade**.

Skrbite, da pride »Glasnik« letos v vsako hišo!

*

Prestolnica kitajskih cesarjev.

Jehol, komaj 28 km od glavnega mesta Kitajske Pekinga, je bil v 18. stoletju poletna prestolnica kitajskih ce-

sarjev iz Mandšu rodbine. Danes je ta nekdanja divota z gradovi, paviljoni, vrtovi ter templji propadla in je izropana. Vse dragocenosti so raznešene. Uničenju še kljubujejo stavbe in kipi. Akoravno je Jehol zapuščen ter zane-marjen, še pričajo ostanki vedno o sijaju, s katerim so se obdajali nebeški sinovi — kitajski cesarji — pred 200 leti.

Jehol je bilo v 18. stoletju eno od dveh glavnih mest na Kitajskem, iz katerih se je krmarila usoda ogromnega kitajskega cesarstva. Jehol je pozidal cesar Kuang Si nalašč izven znanega kitajskega zidu, da bi pokazal mongolskim knezom pri avdijencah, na lovih in pri vojaških paradah svojo moč, mogočnost in bogastvo. Tukaj je bilo dvorno življenje najbogatejših vladarjev na svetu na vrhuncu.

Leta 1793 je bil sprejet angleški poslanik v Jeholu prvič od kitajskega cesarja. Nebeški sin je smatral dragocene darove, katere mu je izročil poslanik v imenu angleškega kralja, kot potrebno dajatev in je povdaril, da je Anglija podložnica Kitajske. Angleški poslanik je mislil, da bo pridobil z boga-

tim obdarovanjem cesarja za to, da bo sklenil z Angleži razne trgovske pogodbe, a se je presneto urezal. Cesarjev odgovor poslaniku je končal z besedami: »Ne boš mogel trditi, da nisi bil pravočasno posvarjen s prestola zmaja. Vrni se k angleškemu vladarju in mu povej, da so zadele vse njegove prošnje na naš neodjenljiv odpor.« Pol stoletja za tem so prejeli Kitajci odgovor iz topov angleških bojnih ladij.

V dobi vladanja zadnjih kitajskih cesarjev je bila znana po Aziji turkestan-ska krasotica. Glas o njeni izredni lepoti je prodrlo na Kitajsko in do ušes cesarja. Nebeški sin je oborožil celo armado, da bi mu privedla turkestan-sko princezinjo. Kitajske čete so zavzele prestolico Turkestana, ubili so soproga princezinje in njo pa odvedli v Jehol. Ujetnica se je čutila tako ponižano, da jej je bila ljubša smrt nego kitajski prestol. Do zadnje ure ni privoščila kitajskemu cesarju niti enega pogleda. Umrla je z besedami: »Moje sovraštvo in zaničevanje sta večja nego tvoja mogočnost!«

*

Sale.

Malejeva. V tem novem klobuku imate zelo kratek obraz. — Malejeva: »Čudno. Moj mož pa je imel zelo dol obraz, ko je klobuk plačeval.«

Oče je prišel domov in Stanko ga je takoj pričel obdelovati z vprašanji. Dejal je: »Žena je moževa boljša polovica, kaj ne?« »Tako novadno pravi-jo,« je odvrnil oče. — »Kako pa tedaj, če se mož dvakrat oženi, ali potem nič ne ostane od njega?«

A: »Zakaj pa je Betka tako jezna? Saj so časopisi na široko poročali o njeni poroki?« **B:** »Ravno zato. V časopisih je namreč stalo tiskano: Gospdč. Bet-

Januš Golec:

Trojno gorjé.

Ljudska povest o trojnem gorju slovenskih in hrvaških pradedov.

Uvod.

Za boljše umevanje naše povesti je potrebno, da označimo kratke vzroke kmečkega upora, ki je končal tako žalostno ter porazno leta 1573.

Zgodovina beleži, da so se dvignili ter zahtevali spodnještajerski kmetje leta 1515 v očigled samolastnemu stiskanju od strani graščakov svojo staro pravdo. 80.000 (?) upornih podložnikov, med njimi mnogo iz območja tedanje velike župnije Pilštajn, se je zbralo omenjenega leta pri Brežicah. Upor je segal od Sotle do Lipnice. Zatrli sta ga z ognjem ter mečem pri Brežicah Žiga Dietrichstein in Jurij Herberstein. Že v tem prvem večjem uporu so bile glavna upora revolucionarnega gibanja kmečke zveze (Bauernbund). Od baš imenovane nemške besede izhajajo tudi v slovenščini običajni izrazi punt — upor in puntati se — upirati se,

1

Kot kazen za prvi punt so morali brežiški podložniki graditi novo cesto iz Brežic na Zdole, ki je dobila ime: puntarska cesta.

Prihodnji veliki kmečki upor na Spodjem Štajerskem se je doigral leta 1573. O vzrokih tega upora beleži Gruden v »Zgodovini slovenskega naroda« sledeče: »Kakor vse prejšnje in poznejše revolucionarne poskuse naših kmetov, so zakrivali tudi veliko kmetoško gibanje v začetku sedemdesetih let 16. stoletja velika bremena, naklade, davki, ki so se nakladali kmetom proti postavi, in samovoljno nečloveško ravnanje od strani gospode, ki je vsaki pravici bilo v obraz. — Zemljiški gospodje so takrat prav kruto izžemali podložne kmete, množili tlako, naklade, mitnino in uvoznino. In kar niso storili posestniki sami hudega kmetom, to so jim prizadjali grajski upravitelji (»flegarji« — Pfleger) in valpeti, ki se nam kažejo kot najhujši nasprotniki kmetov, ki jih je kmet s svojim sovraštvom še bolj zasledoval, kakor gospodo samo. Upori začetkom 16. stoletja, dasiravno niso imeli uspeha, so vendar močno dvignili stanovsko zavest med kmet-

Maribor. V nedeljo dne 20. decembra je v Mariboru v mestni oskrbnišnici mirno v Gospodu zaspala gospodična Marija Modrinjak, rodom Središčanka. Bila je nečakinja bivšega ptujkega prošta č. g. Modrinjaka, kateremu je gospodinjala od svoje mladosti do njegove smrti. Pozneje je bila nad 10 let gospodinja mariborske dijaške kuhinje prava mati dijakov, ki se je še s hvaležnostjo spominjajo. Pokojnica je bila izredno lepega značaja, nesebična, miroljubna in globokovernna. Bog ji je spomnil največjo željo, da je lansko leto videla bratovega edinega sina kot novomašnika pred oltarjem domače župnije. Zadnje delo njenih pridnih rok je lepa vezanina za mašni plašč, ki bo prihodnje dni na razstavi družbe vednega čiščenja (na Janževo) v Mariboru. Bilo je to poslednje veselje blage častilke presv. Rešnjega Telesa, da je zadnja tri leta izdelovala lepa ročna dela v prid revnim cerkvam; in kako lepo je bilo to ročno delo vkljub starosti pobožne umetnice. Manjkalo ji je le 25 dni, da ni dočkala 84. leto. Lahko so Središčani ponosni na svojo rajkinjo.

Št. Peter pri Mariboru. Duhovne vaje za moje in fante se vrše zadnja dva dni tekočega leta. Sklep pa je na Novega leta dan zjutraj. — V nedeljo dne 3. januarja prihodnjega leta pa se vrši popoldne po večernicah v samostanski šoli zanimivo predavanje, na katero se že danes prav posebno opozarja in vabijo naše žene in dekleta, pa tudi vsi drugi so vabljeni. — Tudi mi še moramo iznesti agitacijo za naše časopisje, tako da ne bo hiše pri Št. Petru, ki ne bi imela naročenega krščanskega časopisa. Zlasti «Slovenski Gospodar» mora v vsako hišo. Knjižnica Prosvetnega društva »Skala« je bila ob bož. praznikih vse tri dni odprta po pozni službi božji. Poslužujte se je, nudi vam dovolj vsestranskega berila. Šentpeterski dopisnik Slovenskega Gospodarja želi vsem Šentpeterčanom prav srečno Novo leto!

Št. Peter pri Mariboru. Občinski proračun za leto 1932 je razporejen na vpoglad v občinski pisarni. Izkazuje 118.744 Din izdatkov. Med izdatki sta najvišji postavki za šolstvo in ubož-

no skrbstvo. Ker dohodki zdaleka ne dosežejo izdatkov, se namerava občinsk. odboru predlagati, da določi naslednje doklade: na neposredne davke 100%, na vino 80 Din od hl, na pivo 60%, na vinski mošt pa 25 Din. — Ustmeno sta javila županstvu, da odlagata odborniško mesto občinska odbornika Majdič Možef in Klojčnik Matija, pismeno pa Bračko Friderik.

Sv. Peter pri Mariboru. Katoliška društva šentpeterska so priredila na biljo pred Božičem božičnico z obdarovanjem revnih šolskih otrok. Okrog 30 šolskih otrok je bilo obdarovanih z obleko in obivalom ter drugimi dobrotami. Prireditelji so vsem dobrim šentpeterčanom, ki so za božičnico kaj darovali, prav lepo zahvaljujejo, tistim pa, ki so nabiralce lepo odpravili z različnimi izgovori, pa se priporočamo za prihodnje leto. — Na Novega leta dan po večernicah se vrši v samostanski šoli redni mesečni sestanek fantovskega krožka. Fantje pridite, nobeden naj ne manjka. Govoril bo g. prof. Peter Kovačič. — Gospodarska kriza se vedno bolj čuti. Denarja primanjkuje. Pridelki nimajo nobene cene in ne morejo se prodati. S skrbjo, kaj bo, gleda kmet v bodočnost.

Št. Ilj v Slov. gor. Zahvala. Vsem, ki so prisostvovali zadnji zemeljski poti dobrega namočeta, gospoda Antona Rozman, organista v Št. Ilju, ki je 12. decembra tega leta v 76 letu starosti dokončal svojo trnjevo pot, najsrčnejšo zahvalo. Iskrena hvala predvsem preč. čast. kanoniku gospodu Čižeku iz Jarenine za vodstvo pogreba, domačemu gospodu župniku E. V. za tolažilne besede ob odprtem grobu, kakor tudi gospodu katehetu Antonu Ravšl za častno spremstvo. — Nadalje vsem našim pridnim pevcem moškega in mešanega zbora za požrtvovalno in vstrajno sodelovanje v 28 letnem službovanju rajnekega ter za pretresljive žalostinke pred hišo in na pokopališču. Darovalcem cvetja, vencev ter vsem, ki so prišli od blizu in daleč kropit in spremit rajnekega očeta stotero Bog plačaj.

Kotlje v Meziški dolini. V nedeljo dne 13. decembra ob 10. uri zvečer, ko so ljudje ravno zaspali, je izbruhnil ogenj pr Vinkotu Gostenčniku, po domače Renarju v Podgori. Začelo je goreti na skednju in je bilo v trenutku v ognju vse gospodarsko poslopje. Zgorela je

vsa krma, nekaj žita, vsi gospodarski stroji in razno gospodarsko orodje. Le s težavo se je posrečilo rešiti živino in blizu stoječo hišo. Kako je ogenj nastal, ni znano. Isto poslopje je pogorelo že pred petimi leti in so takrat ogenj zanetili otroci. Škoda znaša okoli 50.000 Din. Dasi je škoda večinoma krita z zavarovalnino, vendar pomeni nesreča za posestnika sedaj v začetku zime in ob sedanji gospodarski krizi hud udarec.

Sv. Lovrenc na Dravskem polju. Tolikokrat slišimo, da veliko izšolanih učiteljskih moči čaka na službe; pri nas pa že drugo leto primanjkuje ena učiteljska moč. Pred nekaj leti so nam oblasti kar same štiriraz. povzdignile v petrazrednico. Ker pa ne pošljejo pete učiteljske moči, imata dva razreda menjaje pouk vsak drugi dan. Tako se seveda otroci manj nauče, nego bi se v štirirazrednici, ki bi jo vsi redno obiskovali. — Tudi nismo v vasi Sv. Lovrenc — neverni »purgarji« ne oni, ki skozi hodijo — preveč zadovoljni s tem, kako je letos higijenski zavod dal izpeljati ob veliki cesti odprte kanale. Saj smo se jih veselili, toda po našem mnenju je delo, ki je stalo dosti denarja, slabo izvršeno: saj v sredi vasi zaostaja gnojnica, ki se je poprej vsaj v zemlji kmalu izgubila, sedaj v cementiranem jarku pa se ne more, dokler je poletno solnce ne popije. Torej je še ugodnejše za muhe. Tu je treba vsekakor še nekaj narediti. — Smrti je zaporedoma pobrala dva sosed: 61 letnega Šimeta Brenca, bivšega gostilničarja, in 75 letno Lucijo Ojsteršek, po domače Denkičevo, slednjo po dolgi bolezni. Da bi se sešla tudi v božjem blaženstvu oba!

Sv. Anton v Slov. gor. Huda gospodarska kriza bo skoraj na višku. Čez polovico se neplačanih davkov, pogosti obiski rubeža, a nikjer za dobiti božjega solda. Zraven tega pa še razne nesreče. Samo v tekočem letu smo imeli pet požarov, med temi naravnost požarno katastrofo, ko je pogorelo kar naenkrat 7 hiš z gospodarskimi poslopi vred. Ali so bili zavarovani? Razven enega vsi malenkostno. Tudi ni bil menda nobeden celoletni naročnik »Slovenskega gospodarja«, da bi dobil 1000 D Vaše podpore. Kaj pa druga novega? V Cogetičih je razrešen dosedanji župan g. Ljudevit Poljanec svojih poslov. Pri cerkvi imamo no-

skim ljudstvom, iskra nezadovoljnosti je tlela naprej, vedni boji s Turkom so nudili kmetom dovolj priložnosti, da so se urili v orožju in si podžigali pogum; treba je bilo le še povoda, da se je bojna sila zatiranega ljudstva obrnila proti lastnim domačim tlačiteljem. Prvi nagib je došel to pot iz bližnje Slovonije.«

Že na spomlad leta 1572 so organizirali kmetje iz Podsuseda, Stubice, Brdovca, Stupnika in Cesar grada v hrvaškem Zagorju kmečko zvezo, katere cilj je bil: oboroženi nastop proti neusmiljenemu stiskanju od strani zemljiške gospode. Prvotna hrvaška uporna gibanja so bila usmerjena proti Francu Tahu, poveljniku konjice v Kanizi, ki je bil solastnik Sused-grada ter Stubice in pri Slov. Bistrici je posedal graščino Stattenberg. Predno so se uprli kmetje Tahuvemu brezmejnemu nasilju z oboroženo silo, so poslali kmečko odposlanstvo na Dunaj k cesarju Maksimiljanu, kjer so iznesli pritožbe proti Francu Tahu in prosili od pomoči. Ker so bili odpuščeni odposlanci s cesarskega dvora s splošno tolažbo, kateri ni nikdar sledila resnična od pomoč, so ob-

upali v kmečko zvezo organizirani kmetje, zagrabili so za orožje ter se lotili izsiljenja stare pravde.

Iskra, ki je užgala punt leta 1573, je bilo ravanje Franca Taha na Susedgradu in Stattenbergu. Seveda ni šlo le za kratko razburjenje vsled odpora podložnikov, ali za izjemno stanje, ki ga je hotel upeljati na svojih posestvih Taha, da pokori neposlušne kmete, temveč njegova vlada pomenja silno izžemanje podložnega ljudstva in tiranstva, ki mu iščemu zaman primere. — Uporni kmetje so pozneje po iztrebljenju kmečke revolucije pred sodbo v Gradcu, Zagrebu ter na Dunaju odkrili strašno sliko Tahovih zločinov. Morda so izpovedi tu in tam kaj pretirane, a kar se je dognalo uradno, je grozno dovolj, da moremo razumeti obupni odpor podložnih kmetov, ki so mu bili izročeni na milost in nemilost.

* * *

* Viri: »Zgodovina slovenskega naroda« (Dr. Jos. Gruden), »Dekanija Kozje« (Orožen).

ko je poročil znani zbiralec starin!»

Sila kola lomi. »Vem, tvoja nevesta je bogata. Toda pomisli, ako jo vzameš, se boš moral odvaditi kaditi in piti.«
»Res je. Ampak, če je pa ne vzamem, se bom moral pa tudi jesti odvaditi.«

Smola. Poročnik Rogan je prejel z isto pošto dve pismi. Eno je bilo od tovariša Poročnika Staniča, ki ga je vabil na tarok, drugo pa od polkovnika, ki ga je povabil na večerjo. Mladi poročnik je že dolgo iskal prilike, kdaj bo skupaj s polkovnikovo lepo hčerko. Odgovoril je polkovniku zelo ljubeznjivo, prijatelju pa s par besedami odklonil ude-

vega oznanitelja. Ljudje se še vkljub slabim časom radi tožarijo, samo da živijo odvetniki. Ali Antonjevčani še kaj delajo društveno? Še nekoliko, toda bolj malo. Miklavž je Prosvetnemu društvu napovedal svoj prihod, toda ni prišel. Dekliška Marijina družba nam je dvakrat priredila igro »Roka božja«. Pa bo menda kmalu zopet kaj.

Sv. Andraž v Slov. gor. Tužno in žalostno so zapeli naši zvonovi in njih glas je šel tja do hiše žalosti, kjer je ležalo na mrtvaškem odru truplo blagega in krščanskega moža Jožefa Zelenko, posestnika in bivšega dolgoletnega župana občine Sv. Andraž. V svetovni vojni je zadobil kal bolezní, ki je počasi glodala njegovo zdravje. Pokojni je bil mož delavnosti. Skozi 10 let je vodil občinske posle. Neprecenljivo zaslug si je pridobil za občane. Zato ga je tudi vse spoštovalo. Kljub svojemu težavnemu delu ni pozabil na verske dolžnosti. Bil je vnet član našega apostolstva mož. Skoraj vsak mesec je hitel k mízi Gospodovi. Pogreb, ki se je vršil v nedeljo po pozni službi božji, je bil nad vse velik. Velikanska množica faranov in drugih je spremljala blagega pokojnika z zastavo sv. Jožefa na tukajšnje pokopališče. Ob sveži gomili se je poslovil od pokojnega Jožefa domači gospod župnik. V imenu občanov je govoril v slovo tukajšnji župan Tomaž Toš. Žalostno je bilo gledati žalujočo ženo in otroke, ko se je razstava sv. Jožefa nagnila v odprti grob in je domači gospod župnik izpregovoril besede: »Tako se poslavlja naše apostolstvo mož od dragega sobrata!« Dragi pokojni Jožef, zapustil si nas v najlepši moški dobi v starosti 51 let. Zdravje si iskal pri raznih zdravnikih, naposled v ormoški bolnici, a bilo je vse zaman. Zemeljski zdravniki niso mogli pomagati, pa prišel je večni zdravnik, ki te je ozdravil za vselej. Počivaj v miru, blagi krščanske mož in prosí tam gori za nas, ki gremo tvojo pot.

Sv. Trojica v Slov. gor. Neizprosna jetika je dne 22. novembra utrgala nit življenja komaj 22letnemu posestniškemu sinu Karolu Polič iz Spodnjega Porčiča. Na domu in ob odprtem grobu so mu v slovo domači pevci zapeli v srce segajoče žalostinke. Dolg je bil spreved znancev in sorodnikov, kateri so ga spremljali na njegovi zadnji poti. Spavaj sladko, dragi Karlo, pod domačo slovensko grudo, katero

ležbo. — Rogan je bil silno presenečen, ko je proti večeru prišel tovariš Stanič ponj, da gresta na tarok: »Ali greš?« »Kako to,« odvrne Rogan, »saj sem ti odpisal, da ne pridem.« »Saj ni res,« odvrne Stanič, »zelo ljubozljivo si sprejel ponudbo.« Roganu je postalo vroče, kajti uvidel je, da je pismí zamenjal ter polkovniku napisal: »Pojdi se solit, stari norec, jaz imam nocoj kaj boljšega, kot pa tvoje vabilo.«

Angeli. V nekem društvu je nazival gospod staro pa zelo nečimerno gospo vedno »Moj angelček.« — »Oh, dragi gospod,« reče gospa, »tega imena vendar nisem vredna!« »Da, da,«

Kje kupujejo naši naročniki?

V trgovinah, ki so tukaj navedene: V teh trgovinah je dobro in poceni blago. Vsakdo, ki kupi vsaj za 100 Din blaga v gotovini, dobi brezplačno Gospodarski ali Gospodinjski žepni koledar.

Te trgovine so:

V Mariboru:

Anton Macun, trgovina z manufakturo v Gosposki ulici.

Mariborski konsum, Glavni trg.
Franc Klajnšek, trgovec, Glavni trg.

V št. Lenartu:

Tone Hrastelj, trgovina.

V Goñnji Radgoni:

Jože Hrastelj, trgovina.

V Ljutomeru

Franc Senčar, trgovina.

V Ptuj:

Anton Brenčič, trgovina z železnino.

V Ormožu

H. Jurkovič, trgovina.

V Mali Nedelji.

Franc Senčar, trgovina.

V Celju

Franc Dobovičnik, Gosposka ulica 15.
(pri nakupu za 300 Din.)

Franc Strupi, steklar.

Pod tem zaglavjem bomo objavljali te in druge trgovine, ki se bodo še prijavile, stalno do novega leta. Ta objava je za trgovce, ki odzamejo vsaj 10 komadov koledarja, brezplačna. Trgovci, pišite takoj Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

si tako ljubil in kateri si daroval svoje mlado življenje!

Bunčani na Murskem polju. Najstarejšega moža v naši občini K rola Lipša v 82. letu je nam smrt pobrala iz naše srede dne 16. decembra in tako odzela »Slovenskemu gospodarju« zopet enega večletnega naročnika. Naj počiva v miru!

I. Poglavlje.

V dobi naše povesti sta stala navpično nad potokom Bistrica na Pilštajnu na dveh skalah dva lepa grada: Pilštajn in Hartenštajn, od katerih ne stoji danes skoro niti kamen na kamenu. Oba grada sta bila dvenadstropni stavbi. Utrdbe je tvorila narava sama. Edina nevarnost bi jima bila grozila iz Bistriške doline, od koder sta bila nedostopna. Radi naravno ugodne lege sta bila brez običajnih srednjeveških jarkov in utrjenega obzidja. Grada sta bila nekaki letovišči za tedanje gospode, ki se je rada mudila v skriteм zavetju na oddaljenih po vojnih naporih, se je tukaj lahko mirno vežbala v orožju in pripravljala za viteške borbe po večjih krajih. S stolpa Hartenštajna je moral biti divní razgled po mični dolini Bistrice do Kozjega.

Bila sta prvotno last z ogromnimi posestvi vred pilštajnskih grofov. Že blažena Ema, rojena pilštajnska grofica, je zapustila leta 1042 pilštajnsko posest z gradovi vred tedaj ustanovljeni krški škofiji na Koroškem. Pilštajnski kmetje kot poda-

Ljutomer. Ko smo spremljali na zadnji poti g. Perbila, nas je presenetila novica v obliki brzojavke iz Ljubljane, da je po kratki bolezní umrl v bolnici v četrtek dne 17. decembra priden in nadebuden sin dijak 5. gimnazije, iz ugledne družine g. Ignaca Lipovca iz Podgradja Viktor Lipovec, komaj 16 let star. Dragi Viktor! Ko si bil doma na počitnicah, si prišel rad k meni prijatelju; vesel si bil, vedno dobrega srca in vedrega duha. Ko si odhajal na nadaljne študije v Ljubljano, si se poslovil od doma in prijateljev, a upali smo, da se zopet vidimo in razveselimo skupno s Teboj, posebno sedaj o praznikih. Srečala pa Te je smrt na poti življenja in Ti pretrgala nit življenja v prezgodnji mladosti in Te preselila iz tega sveta v drug, boljši svet. Zelo žalostno nam je srce, ker se nismo mogli posloviti od Tebe, ko si se poslavljaj od tega sveta, a poslavljamó se v duhu, da Te ohranimo v blagem spominu. Dragi Viktor! Sladko in mirno počivaj, zemljica, ki Te pokriva, bodi Ti lahka, večna luč Ti naj sveti in ljubi Bog bodi Ti milostljiv! Zalujočim starišem, bratom, sestri in sorodnikom o prebriski izgubi sina, dijaka, prijatelja moje in vseh nas naše iskreno sožalje! Njegov prijatelj H.

Ljutomer. Tukaj smo dne 17. decembra pokopali obče spoštovanega oskrbnika g. Ivana Perbila, šele 45 let starega. Blagopokojni je bil 20 let oskrbnik grof Lambergovih vinskih goríc, od sept. meseca je prevzel po smrti g. Košnika oskrbovanje admontskega posestva v Železnih dverih. Rajni je bil občinski svetovalec občine Slamnjak ter odbornik, skoraj vseh gospodarskih organizacij. Kot oskrbnik pa je bil spreten in vrlo gospodarski ter usmiljen, pravičen, posebno do svojih podložnih viničarjev. Pogrešali bomo rajnega tudi v Kat. domu, kjer je s svojo soprogo redno stregel lačnim in žejnim. Zapušča soprogo in tri nepreskrbljene otroke. Pogreb je bil veličasten, da ga Ljutomer ni videl enakega. Udeležilo se ga je mnogo ljudstva, navzočih je bilo pet čč. gg. duhovnikov, uradništvo, mnogo prijateljev, sorodniki, znanci in viničarji, katerim je rajni bil dober oskrbnik. G. kaplan Munda je v ganljivih besedah orisal lepo življenje rajnega kot vzornega katoličana, dobrega očeta družine, dobrotnika in prijatelja ter se mu v

niki škofov so bili v vsakem oziru na boljšem nego drugi, katere je tlačnila posvetna gospoda. Osvraženi so pa bili ravno na Pilštajnu nekateri najemniki, upravitelji in valpeti. V letih zadnje kmečke vstaje je bil grad Hartenštajn v najemninski posesti Janeza plemenitega Helfenberg. Grad Pilštajn je bil nekaj let v precej razdrtem stanju in ga je pozidal ter temeljito popravil krški škof Urban Sagstetter leta 1570.

Pod pilštajnskim trgom ob Bistrici je vas Lesično s podružno cerkvijo Sv. Ulrika na jezeru, ki se omenja v listinah že leta 1394. Kraj se je imenoval Na jezeru, ker je morala biti cela zgornja dolina Bistrice nekoč pod vodo, dokler se ni gorski potok prejedel skozi skalnati pilštajnski hrib in si priboril odtok proti Kozjem, Podsredi ter št. Petru pod Sv. gorami, kjer se izteka v Sotlo. Cerkev sv. Ulrika bi naj bila pozidana radi močvirnatih tal na pilotih.

V Lesničnem so bile v časih naslednjih dogodkov velike grajske kovačnice na kladiva z vodnim pogonom. Podjetje je bilo na slovesu daleč na okrog za gospodarske potrebe in kot iz-

imenu Prosvetnega društva za vse njegovo delo prav lepo zahvalil. Pevski zbor je zapel dve žalostinki v slovo. Skoraj nobeno oko ni ostalo suho ob tej priliki. Blagi g. Ivan, mirno in sladko počivaj! Zaostali naše prisrčno sožalje!

Vegričevci. V nedeljo dne 13. decembra popoldne je po dolgi in mučni bolezni za ta svet zatisnil svoje trudne oči 74 let stari Matija Lačen iz Vogričevca. Ko smo po župniji zvedeli za njegovo smrt, smo začutili, da je iztrgano iz naše sredine preblogo in predobro srce. Bil je pokojni vzoren gospodar, pradober oče in vzgojitelj svojim sedmim otrokom. Bil je neutrudljivo delaven, otroško varen ter je vedno imel za vsakega potrebnega prijazno besedo in darežljivo roko. Skrbel je za to, da se je v njegovi hiši zmiraj molilo, redno hodilo k sv. maši in k sv. zakramentom ter da so se zmiraj brali samo dobri krščanski listi. Tudi cerkvi je bil velik dobrotnik. In sedaj si šel k Bogu po večno plačilo. Naj mu bo Bog v nebesih plačnik za vse dobro, kar je tukaj storil. Zeni, dvema sinoma, trem hčerkam in vsem sorodnikom pa bodi ob tej bridki izgubi nebeški Oče tolažnik! Mi vsi, ki smo ga poznali, hočemo za njega moliti in ga ohraniti v najlepšem spominu!

Sv. Barbara v Haložah. Že dolgo ni bilo nič slišati od nas Haložanov. Šele zdaj smo se zbudili, ko smo čitali v časnikih, da bode zamenjava 1000 dinarskih bankovcev. Prav nič se ne bojimo, da bi morali kam nositi na zamenjavo. Malo je takih, ki zmorejo 100 Din, kaj šele 1000 Din. Niti najpotrebnejših stvari si ne moremo kupiti, kaj šele drugo. Ruže hodi redno od hiše do hiše, vsako nedeljo slišiš, to posestvo in to bode na dražbi prodano. Pa saj ni čuda. Vina nihče ne kupi, kaj je bilo sadja, nam je toča uničila, da ni bilo za prodati. S strahom gledamo v bodočnost ter vprašujemo drug drugega: Kaj bo, kaj bo? Živeža malo, zima je tukaj, ni obleke, ne obutala, terjatve od vseh strani, najbolj pa za davke. Moko so nam podražili, kaj imamo za prodati, to damo po slepi ceni, kupiti pa moramo drago.

Sv. Barbara v Haložah. Po dolgi, mučni bolezni je umrl Valentin Emeršič, posestnik v Malem Okiču. Bil je skrben gospodar v halož-

kih gričih, v katerih je daleč naokrog slovel kot prava haloška korenina. Zahajal je rad k sv. maši k Sv. Petru na Cvetlin. Iz njegove rojstne hiše na zadnjo pot ga je spremljal cvetlinski gospod župnik na Loko pokopališče k Sv. Barbari v Haložah. Vsi, ki smo ga poznali, mu želimo večni mir. Sladko spavaj Valentin. Ohranili te bomo v spominu.

Muretinci. V novicah je nekdo poročal o umoru Antona Tomažiča, kakor bi se to zgodilo v Muretincih o l muretinskih fantov. Resnici na ljubo boči povedano, da so Antona Tomažiča in Ivana Ambroža napadli ter usmrtili Tomažiča in težko telesno poškodovali Ambroža stojnski fantje iz občine Stojnci, ko sta se omenjena dne 8. decembra zvečer vračala od Tomažičeve sestre iz Nove vasi skozi vas Stojnci domov.

Ormož. Tukajšnji stavbenik g. Marko Štuhec se je vozil oni dan s svojim avtom na hrvaški cesti, ki pelje iz Varaždina v Ormož. Blizu vasi Strmec se na nepojasnen način vname bencin. Štuhec se je v trenutku zavedel nevarnosti in skočil iz avta, ki ga je že v naslednjih hipih objel močan in visok plamen. Bližnji Strmčani so prihiteli in začeli gasiti. Napol zgoreli avto je ostal na cesti, dokler ni prišel zastopnik zavarovalnice, pri katerem je bil avto zavarovan, in precenil škodo na 28.000 Din. Sreča v nesreči je bila, da je bil Štuhec sam v avtu. Še v zadnjem trenutku, preden se je odpeljal od doma, se je premislil, da ni vzel s seboj svojega sinka Stankota. Najbrže bi bil postal oče s sinom žrtev plamena, če bi se hotela oba rešiti. Kajti vse se je zgodilo z veliko naglico.

Sv. Jurij ob Taboru. Ko se poslavljamo od tega leta, moramo povdariti, da v naši občini še nikdar ni bilo toliko požarov, namreč 11. Da bi se ogenj uspešneje pogasil, zato si je ojstrško gasilno društvo kupilo in dalo 20. septembra tega leta blagosloviti novo motorno brizgalno, kakoršno že ima sosedna kapelska požarna bramba. Kot oškodovanca po požaru sta tukaj dva naročnika »Slovenskega Gospodarja« prejela podporo po 1000 Din od »Slovenskega Gospodarja«. Zato naj ne bo posestnika v naši občini, ki bi ne bil naročen na »Slovenskega Gospodarja«, ki je najboljši krščanski kmečki časopis. — Naša sadjarska druž-

ba je v nedeljo dne 25. oktobra priredila v tukajšnji šoli sadjarsko razstavo, katero je v obilnem številu obiskalo prebivalstvo naše občine, pa tudi mnogo sosedov. Največ zaslug za to ima umni sadjar g. Grašinar Franc, ki je tudi predsednik podružnice. — Sresko načelstvo v Celju je razrešilo županskih poslov našega župana g. Golavška in poverilo iste posle g. trgovcu Brišniku. — Katoliško prosvetno društvo je imelo 29. novembra svoj občni zbor, pri katerem je njegov predsednik predaval o izseljeništvu in svaril pred izseljevanjem. Ne samo vsa katoliška mladina, ampak tudi vsak kmetijski posestnik bi moral biti član tega društva, kjer lahko poleg zabavnih knjig čita mnogo o kmetijskem gospodarstvu. V novi odbor so bili izvoljeni: Predsednik: Pečovak Jože; namestnik: Lesjak Zvonko; tajnik: Cukala Milko; blagajnik: Hanžič Jože; gospodar: Jank Miha; odborniki: Žižek Jože, Kos Marija in Trepel Marija. Društvo je priredilo na Štefanovo lepo božično igro »Sirota«.

Šmarino ob Paki. Občinski odbor je v svoji seji dne 13. tega meseca obravnaval proračun za leto 1932. Proračun, kot ga je sestavil novoimenovani župan gospod Terčak, je izkazal napram lanskemu v izdatkih mnogo povišanih in na novo vnešenih postavk, tako na primer povišanje plače tajnika, občinskemu slugi, najemnino za občinsko pisarno, podporo Sokolu itd., radi česar je bil vložen tudi ugovor, ki se je na seji dobesedno prečital. Po daljši debati je sklenil odbor pohirati v letu 1932 od vina in vinskega mešta 100 Din trošarine, od piva 40 Din od 1 hl, od alkoholnih pijač 20 Din od hl stopnje, na neposredne davke pa 92 in pol odstotno doklado, kar znaša povišek za 32 in pol odstotka napram lanskemu proračunu. Razumljivo je, da je ta sklep vzbudil med kmeti in obrtniki dokaj razburjenja. Radovedni smo tudi, za koliko se bo znižala cena vinu v gostilnah po Novem letu!

Gomilsko. V Grajski vasi na Gomilskem je začislila za vedno svoje trudne oči blaga žena gospa Neža Rak-Šlander. Rodila se je 27. januarja 1850 iz znane Randleve rodbine v St. Pavlu pri Preboldu. Dosegla je torej visoko starost 82 let. Bila je sestra blagopokojna, zlasti za koroške Slovence velevažnega prošta v Dobri vasi Randla in narodno zavednega pol-

delovalnica orožja ter viteških oprem. Treba pomisliti, da so se vršili tedaj neprestani boji s Turkom in tudi posamezni graščaki so se bojevali med seboj. Kakor danes so obstojale tudi v srednjem veku tvornice za izdelovanje orožja, bojne opreme, smodnika in topov. Izdelovalnice orožja so morale biti kje na skrite in v dobro zavarovanem kraju, da sovražnik sploh ni zvedel zanje. Orožje je bila dragocenost, ročno delo, katerega so tudi dobro plačevali. Vodje tvornic so bili po večini Nemci, pomočniki kmečki sinovi, ki so že bili večkrat na vojnih pohodih kot spremljevalci grajske gospode, so na tujem marsikaj videli in so se odlikovali po zvestobi ter spretnosti. Grajski gospod je pustil svojega spremljevalca po par let kje v kaki večji mestni orožarni, da se je izvežbal v tej stroki in mu je potem doma staro orožje ter opremo snažil ter popravil. Nove bojne opreme so naročevali graščaki le iz večjih tvornic, kjer so jih morali takoj plačati. Pri nakupu orožja ni šlo s silo.

Leta 1571 je zavladovalo po celi Bistriški dolini med podložnim kmetiskim prebivalstvom veliko

veselje, ko je prevzel vodstvo grajskih kovačnic domačin Pavel Šterc. Bil je rodom iz Žusma, kjer je bil njegov oče uslužbenec na tamošnjem gradu. Že v mladosti se je izučil kovaštva ter ključavničarstva. Pozneje je bil vojak konjenik, ki se je udeleževal pod poveljstvom v uvodu omenjenega Franca Taha na Ogrskem bojev proti Turkom. Ko je spoznal Taha njegove ključavničarske zmožnosti na vojnih pohodih, ga je nastavil za nadzornika orožarne v Kaniži, kjer je bil sam poveljnik konjenice. Po Tahovem slovesu od vojne službe je prišel Šterc na njegov grad Stattenberg pri Slov. Bistrici, kjer je imel dovolj posla s popravilanjem starih in z izdelavo novih viteških oprem. Pri Tahu na Stattenbergu Šterc ni bil dolgo, ker mu ni plačeval obljubljenega zasluzka in ga je celo oplazil z bičem, ko je zahteval odločno zaslužno plačilo. Iz bojazni pred ječo v grajskem stolpu je orožar utekel iz Slov. Bistrice, pribežal v ožjo domovino in bil sprejet z odprtimi rokami od posestnika pilštajnskega gradu Hartenštajn Janeza plemenitega Helfenberg. Novi gospodar ga (Dalje sledi.)

odgovori gospod, »zakaj najstarejše stvari so angeli.«

Opozorilo. Matič se ogleduje v zrcalu v hotelški veži. Micika: »Mamica, nič se ne glej v to zrcalo, Bog ve, kdo se je že v njem ogledoval.«

Zbixsan klobuk. Jurček je prišel z očetom prvič v mesto, pa je videl imeniten pogreb. V vrstah so šli črno oblečeni gospodje s svetlimi cilindri na glavi. To je Jurčku ugajalo in je rekel očetu: »Glejte, oče, tu v mestu pa ne biksajo le škornjeve, ampak tudi klobuke!«

Inserirajte!